

Wat zeggen de kruimeldief, de Daf, de geranium, de bierfiets en de boterham over ons? Waarom is de fiets juist in Nederland zo populair? De kaasschaaf hebben we niet uitgevonden, maar er kan geen politiek debat voorbijgaan of iemand begint over de kaasschaafmethode. Ook de koektrommel hebben we niet bedacht, maar het strikte beheer van de inhoud is wel Nederlands. Gastvrij en vrijgevig zijn we, maar wel binnen zekere grenzen.

Is het mogelijk ons land te typeren aan de hand van de voorwerpen waarmee we ons omringen? In dit boek worden eenenvijftig typisch Nederlandse objecten beschreven door evenzoveel schrijvers. Objecten die een speciale betekenis hebben gekregen door ons, door de manier waarop wij ermee omgaan. Daarmee biedt *Nederland. Een objectief zelfportret* een even unieke als prikkelende staalkaart van ons land.

‘Goede auteurs maken van dit zelfportret van ons Nederlanders een genot om te lezen.’ ★★★★★ – *de Volkskrant*

‘Een fantastisch boek.’ – *DWDD*

www.uitgeverijbalans.nl

9 789460 034701

Nederland

EEN OBJECTIEF ZELFPORTRRET
IN 51 VOORWERPEN

geschreven door Adriaan van Dis, Elma Drayer, Beatrice de Graaf,
Maarten 't Hart, Youp van 't Hek, Olaf Koens, Kees van Kooten,
Cécile Narinx, Herman Pleij, Jan Siebelink, Franca Treur, Niña Weijers,
Tommy Wieringa, Paul Witteman en vele anderen

Balans Onder redactie van Wim Brands en Jeroen van Kan

Solex

Carel Peeters

Zo betrouwbaar als de Nederlandsche Bank' en 'voor mij geen risico', waren in de jaren vijftig twee manieren waarop de Solex werd aangeprezen. In grappen werd hij vergeleken met een schoonmoeder. Die stond altijd voor je klaar, was zuinig en 'bromt zo gezellig'. De Solexclub AOW schaamde zich allerminst voor de associatie met ouden van dagen. Die letters stonden voor 'Altijd Op Weg' en niet voor de Algemene Ouderdoms Wet.

Beschetener Hollands kon een vervoermiddel niet zijn. Het braafste vervoermiddel uit de stal, waarin merken domineerden van echte bromfietsen als Puch, Kreidler en Florett. In de categorie 'brommers' deed de Solex eigenlijk niet mee: hij was te veel iets voor de voorzichtige gezeten burger, en niet voor snelle jongens, voor wie het hebben van een brommer gelijkstond aan wegracen van ouders en leraren.

De Solex had vanaf het begin van zijn furore in de jaren vijftig de geur om zich heen van het plastic tafelkleed op de keukentafel. Die eer deelde het tafelkleed met de geur van de lange leren jas tegen weer en wind, een kledingstuk dat bedoeld was voor de berijders van echte motors, en niet voor bezitters van wat niet meer was dan een brommende fiets, die maximaal pruttelend dertig kilometer kon halen.

Als de berijder van de Solex geen leren jas droeg, had hij een regenjas aan van onbestemde kleur, waarvan de ceintuur om zijn middel was gesnoerd. Negen van de tien keer hoorde daar een alpinopet bij.

Ook al werd van de Solex gezegd dat zijn frame met een zwanenhals te vergelijken was, de berijder zat er allerminst als een zwaan op. Het is dat hij zijn beide handen aan het stuur moest houden, anders had hij ze braaf over elkaar geslagen, alsof hij in een schoolbank zat.

De Solex behoort tot de lagere school van de vervoermiddelen. Er is door de Nederlandse fabrikant Van der Heem eindeloos aan gesleuteld, maar nooit echt iets aan veranderd. Elk jaar moest op de RAI een nieuwe Solex worden gepresenteerd en het was altijd dezelfde, maar dan iets anders. Niemand zag het verschil. Er werd een spatbord wat groter gemaakt of een automatische koppeling aangebracht, zodat de motor voor het stoplicht bleef draaien. In het 'topjaar 1965' werd de bagage-

gedrager van vorm veranderd, 'waardoor de gereedschapstrommel niet langer binnen de bagagedragerstangen is opgenomen, maar eronder hangt'.

Revolutionair was het blauwe model (in plaats van het standaard zwarte), dat speciaal werd gemaakt voor vrouwen.

**Het 'rijwiel met
hulpmotor' bleek
te zijn gestolen.
Ik was een heler.**

De kleur blauw was gekozen omdat het 'een typisch vrouwelijke kleur is'. Blauw was 'een symbool van trouw en vriendschap', bovendien gaf blauw 'een rustig en tevreden gevoel'. De Solex, synoniem van een rustig en tevreden gevoel.

Mijn eigen bemoeienis met de Solex was een korte bevestiging rond mijn zeventiende, in 1960, toen ik van een jongen die ik nauwelijks kende voor vijftig gulden een tweedehands exemplaar kon kopen. Ik had geen enkele aanvechting om op een brommer te gaan rijden, maar nu iemand een Solex aanbood voor zo'n gering bedrag, vond ik het wel een aardig idee. Voor mij was het een zelfrijdende fiets. De Solex had, door de motor op het voorwiel, iets knutselachtigs, als iets wat met de hand was gemaakt in de schuur op zaterdagmiddag.

Nadat ik er een paar dagen op had gereden, kreeg ik bezoek van de politie: een klassieke rechercheur in regenjas met een opgeslagen kraag ondervroeg mij scherp over de Solex.

Het 'rijwiel met hulpmotor' bleek te zijn gestolen. Ik was een heler.

De Solex was ik kwijt, maar ik treurde er niet om. Mijn genegenheid was lauw en betrouwend zijnde zijn knutselaura – alsof ik hem zelf had kun-

nen maken, als ik had gewild. Zoals je ook wel zelf een radio kon maken, of iets dat op een lamp leek.

Het pookje, dat officieel de 'motorlichter' wordt genoemd omdat je daarmee het motortje van het voorwiel haalde, is het symbool van het zelfgemaakte aan de Solex. Het had iets aandoenlijks dat je alleen door het motortje op een wiel te duwen iets in gang zette waardoor de fiets automatisch wegreed.

De associatie met knutselen is zo gek nog niet, want er is, zoals gezegd, eindeloos gesleuteld en verbeterd aan de Solex, zonder dat iemand het heeft gemerkt. Behalve de fabrikant.